

for Fæstevæsenets Aflysning. Nogle kunne mene, at det vil være noget længere, og Andre, at det ligefrem er nødvendigt at faae den saa hurtigt som muligt; men jeg troer virkelig, at Majoriteten dog i det Hele erkjender, at man ikke vil kunne faae det hele Forhold ordnet i sin Tid ad frivillig Vej, hvorimod man tidligere eller sildigere vil komme til at ordne det fluttelig ved en Tvangslov; men det er jo nu tilstrækkelig bekendt, hvor forskjellige Meningerne ere om, hvorledes man i en saadan Lov skal gaae frem, og at der er Mangfoldige, som holde paa, at man skal komme til Værdien af Fæstegaardene ved forud at opstille, hvad saadanne Gaarde som frie Selveiergaarde ere værd i Handel og Wandel; dette vilde Mange have skulde være Udgangspunktet for Taxationen. Men naar man nu her tillader en Sammenlægning af saadanne frie Selveiergaarde, indtil 20 Tdr. Hartkorn, saa forøger man ved denne Forandring den Værdi betydeligt, som disse Gaarde hidtil have haft i Handel og Wandel, og derigjennem vil man altsaa ogsaa fiden, dersom hiin Taxationsmaade skulde blive den, der endelig bliver vedtagen, bevirke, at Fæstegaardene vilde blive betalte saa meget dyrere i Forhold til, som disse Selveiergaarde ved en større Sammenlægningsfrihed vare stegne i Værdi; det er et af de Punkter, som jeg ogsaa betragter som meget farlige for Fæstegodsset, selv om Lovens almindelige Anvendelse paa Fæstegodsset blev holdt ude. Jeg har idag hørt af den ærede Indenrigsminister, at han ansøgte mod Udalget's Forslag, at han slet ikke har troet, at der var nogen Fare for Fæstegodsset ved at vedtage en saadan Lov; men jeg har bestandigt bemærket, at den ærede Indenrigsminister ikke finder nogen Fare med Hensyn til Fæstegodsset, uden hvor det risikeres, at det med Hensyn til Fæstegodssets Giere kunde tænkes at ville bringe Priserne paa Fæstegodsset ned. En anden Fare til den modsatte Side, at man vilde opfrue og opdrive den kunstige Værdi, man endnu mere har bragt tilveie paa Fæstegaardene, den erkjender han ikke for nogen Fare, men for en Fordeel, og derfor kan jeg meget vel forstaae, at han ikke seer nogen Fare for Fæstegodsset i, at denne Lov bliver

vedtagen. Jeg kan meget godt forstaae det; thi det er saa naturligt, at den ærede Minister maa nære en saadan Anskuelse, — jeg sagde, at det var naturligt, men jeg vilde have sagt, at det var bekendt —; thi man har jo fra tidligere Tid, hvor den ærede Minister indtog en høi Stilling under en Regering, der ganske fulgte disse af den ærede Minister endnu hyldede Principer, seet ham i officielle Svar til forskjellige Landbodeputationer vise, at han fuldkomment samstemmede med de Principer, der dengang bleve fulgte, og den ærede Minister har selv her i Salen sagt os, at han paa Grund af en anden meget forskjellig og vigtig Virksomhed ikke havde været i Stand til at følge de senere Mars Udvikling her hjemme; han havde ikke været istand til at følge hverken Tildragernes Udvikling i det Indre eller Lovgivningsvirksomheden her hjemme paa Grund af denne anden Stilling. Han staaer altsaa endnu paa det tidligere Betragtningsskandpunkt i denne Sag, og derfor er det jo ganske naturligt, at han er kommen med et Lovudkast som dette. Man seer jo ogsaa, at den ærede Minister, allerede forinden Loven blev vedtagen, har søgt at gaae et Skridt videre med Hensyn til at gjennemføre sine Principer, naar Loven blev vedtagen, idet han nemlig i andet Forslag ligefrem har stillet disse 20 Tdr. Hartkornsværd ind under samme Klasse, som vore nærværende Godseiere; han har med Hensyn til den overordnede Communalbestyrelse gjort dem til en sammensluttet og samstemmende Valgklasse, som vore hidtilværende Godsbesiddere udgjorde. Det er mig imidlertid glædeligt fra saamange Sider her i Salen idag at have hørt udtale, at man dog ikke er tilbøielig til at anerkjende saadanne Principers Rigtighed eller Rigtigheden af at vedblive at udvikle dem, og jeg har derfor det glædelige Haab, at nærværende Lovforslag ikke vil blive til Lov. Det vil virkelig, dersom det bliver til Lov, fremkalde, saaledes som der er antydnet af en tidligere Tale, saadanne forskjellige Kolonier af hvad man i Lovsproget kalder Tyendehuse, men i daglig Tale kalder Trællehuse, og det er overmaade farligt, med Hensyn til Folkets Udvikling, at fremme saadanne Trællecolonier, som nødvendigvis ville opstaae ved alle disse større